

99737 - قىزچاقنى يىگىتنىڭ دىنى ۋە ئەخلاقى ئەجەپلەندۈرسە، يىگىتكە توي قىلىش تەكلىپى قويسا

بولامدۇ؟

سۇئال

ەن 27 ياشلىق دىندار قىز، قۇرئان كەرىمنى ياد قىلغان، ھازىر قۇرئان كۇرسىدا ئوقۇتقۇچى ۋە دىنى بىلىملەرنى ئۆگىنىۋاتىمەن، مېنىڭ باشقا تەرەپلىرىممۇ نۇرغۇن ياشلارنى ماڭا توي تەكلىپى قويۇشقا قىزىقتۇردى، لېكىن ماڭا توي تەكلىپى قويغانلارنىڭ ھەممىسى دىنى تەرەپتىن ياخشى بولمىغانلىقى ئۈچۈن ئۇلارنىڭ تەكلىپىنى رەت قىلدىم، شۇ سەۋەبتىن ئائىلىدىكىلەرنىڭ بېسىمىغا ئۇچراۋاتىمەن، ئەر-ئاياللارنىڭ ئارىلىشىپ خىزمەت قىلىشى سەۋەبىدىن ھۆكۈمەت ئورنىدىكى خىزمەتنى تاشلىدىم، بۇنىڭ بىلەن ئائىلىدىكىلەرنىڭ ماڭا بولغان بېسىمى يەنىمۇ كۈچەيدى، ئاخىرىدا ئۇلار مېنى قانداق ياش بىلەن بولسا توي قىلىشقا قىستىدى، ئۆز قەبىلىمىزنىڭ سىرتىدا توي قىلىش چەكلىنىدۇ، مەن پۇلدار، مەنەسەپدار ياكى كېلىشكەن ياشلارنى ئىزدەيمەن، مەن پەقەت دىندار، ئاللاھ تائالادىن قورقىدىغان، ماڭا تائەت-ئىبادەتتە ياردەمچى بولىدىغان، ئىپتىتىمنى ساقلايدىغان ياش بولسا كۇپايە، مەن ھازىر ئائىلىدە دۇچ كېلىۋاتقان قىيىنچىلىقنى ئاخىرلاشتۇرۇشنى خالايمەن، شۇنىڭ ئۈچۈن مەن بىزنىڭ ئائىلە بىلەن كۇيئوغۇللۇق مۇناسىۋىتى بار، ئەخلاقلىق، دىندار، قارى، دىنى تەلىم ئىلىۋاتقان ئارىمىزدا تونۇشلۇق بولغان بىر يىگىتكە توي قىلىش تەكلىپىنى قويۇشنى ئويلاۋاتىمەن، بۇ ياش بىلەن ئارىمىزدا ھېچ قانداق ئالاقە يوق، ئۇنىڭ تېلىفۇن نۇمۇرىسىنى بىلىم، ئارىمىزغا ئۈچىنچى بىر كىشىنىڭ ۋاسىتە بولىشىنى خالىمايمەن، بۇنداق قىلىش ئىككىلىمىز ئۈچۈن قىيىنچىلىق پەيدا قىلىدۇ، شۇنداقلا ئىشىمىزنىڭ باشقىلارغا ئاشكارا بولۇپ قىلىشىنى ھەم خالىمايمەن، بۇ ئىشتا تولۇق ئىشەنچ قىلىدىغان بىر كىشىنى تاپالمايمەن، شۇنىڭ ئۈچۈن ئەدەپ-ئەخلاق دائىرىسىدە ئۇ ياشقا تېلىفۇندا خەت ئەۋەتىشنى توغرا تاپتىم، بۇنداق قىلىشىم شەرىئەتتە توغرا بولامدۇ؟ مۇشۇنداق قىلىشنى ئويلاۋاتقان قىزغا نىسبەتەن سىلەرنىڭ قارىشىڭلار قانداق؟ ئۆزىگە توي تەكلىپى قويغان قىزغا نىسبەتەن يىگىتنىڭ قارىشى قانداق بولىدۇ؟ بۇ ئىشتا ماڭا قانداق نەسىھەت قىلىسىلەر؟.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە-تاۋابىئاتلىرى ۋە ئۇنىڭ ساھابە كىراملىرىغا ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئاللاھ تائالادىن سىزگە ئاتا قىلغان نېمەتلەرنى مۇكەممەل قىلىپ بېرىشىنى، ئەدەپ-ئەخلاق ۋە بىلىمىڭىزنى زىيادە قىلىشىنى، سىز بىلەن ياخشى ئائىلە قۇرۇپ چىقىدىغان تەقۋادار يىگىت ئاتا قىلىشىنى سورايمىز.

سىز ئەر-ئاياللار ئارىلاش خىزمەت قىلىدىغان جايدىن ئايرىلىپ، ئەخلاقى ۋە دىنى قارىشى ياخشى بولمىغان ياشلار بىلەن توي

قىلىشنى خالىماي، شۇنىڭدەك ئۇ ياشقا خەت ئەۋەتىشتىن بۇرۇن سوراپ ياخشى قىلىپسىز.

ئىككىنچى: ئەقلى-ھوشى جايدا كىشىلەر ئۈچۈن قىزنىڭ ئەخلاقلىق، دىندار يىگىتكە توي قىلىش تەكلىپىنى قويۇشى چەكلەنگەن ياكى ئەيىب سانىلىدىغان ئىش ئەمەس، بۇنداق قىلىشنى توغرا ئەمەس دەپ قارىغانلار دىنى قاراش بىلەن ئەمەس، بەلكى ئۆزىنىڭ ئۆرپ-ئادەتلىرى بويىچە پىكىر قىلغان بولىدۇ، بولۇپمۇ بۇنداق قىلىشنى ئاياللار ھەسەت قىلىپ بولسىمۇ ئىنكار قىلىدۇ (توغرا ئەمەس دەپ قارايدۇ).

سابىت ئەلبۇنانى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: مەن ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ يېنىدا ئولتۇراتتىم، ئۇنىڭ يېنىدا قىزىمۇ بار ئىدى، ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: بىر ئايال پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! مېنى نىكاھلىرىغا ئالاملا؟ دېدى، دەۋاتاتتى، ئەنەس رەزىيەللاھۇنىڭ قىزى بۇ سۆزنى ئاڭلاپ: ئۇيات، ئۇيات، نېمانداق ھاياسىز ئايال ئۇ؟ دېۋىدى، ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ قىزىغا قاراپ: ئۇ ئايال سەندىن ياخشىكەن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ نىكاھىدا بولۇشقا رىغبەتلىنىپ ئۆزى تەلەپ قويدى، دېدى. [بۇخارى رىۋايىتى 4828].

بۇ توغرىدا ئىمام بۇخارى رەھىمەھۇللاھ: "ئايال كىشىنىڭ ياخشى ئەرگە توي تەكلىپى قويۇشنىڭ بايانى" دەپ بىر باب كەلتۈردى.

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە بايان قىلغاندەك، شۇئەيىب ئەلەيھىسسالامنىڭ قىزى ئۆزىنىڭ مۇسا ئەلەيھىسسالام بىلەن توي قىلىش تەكلىپىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: **قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبْتِ اسْتَأْجِرُهُ إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ** تەرجىمىسى: ئۇلارنىڭ (يەنى ئاياللارنىڭ) بىرى ئېيتتى: ئى ئاتا، ئۇنى سەن ئىشلەتكىن، بۇ سەن ئىشلەتكەنلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسىدۇر، كۈچلۈك، **ئىشەنچلىكتۇر**. [قەسەس سۈرىسى 26-ئايەت].

ئاللاھ تائالا يەنە مۇنداق دەيدۇ: **قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حِجَجٍ** تەرجىمىسى: «ئۇ (يەنى شۇئەيىب) ئېيتتى: ماڭا سەككىز يىل ئىشلەپ بېرىشىڭ بەدىلىگە ساڭا بۇ ئىككى قىزىمنىڭ بىرىنى بېرىشنى خالايمەن. [سۈرە قەسەس 27-ئايەت].

مانا بۇ يۇقىرىدىكى ئايەتلەر سىزنىڭ ئائىلىدىكىلەرگە: ئاللاھ تائالادىن قورقۇش، قەبىلىۋازلىقنى تاشلاش، سىزنى ياتلىق قىلىش ئۈچۈن ياخشى، مۇناسىپ يىگىت تاللىشى توغرىسىدا ۋەز-نەسىھەتتۇر. ھېچ بولمىغاندا دىندار، ئەخلاقلىق ياشنى رەت قىلمىسۇن، شۇئەيىب ئەلەيھىسسالامدەك ياخشى كىشىمۇ ئۆز قىزىنى مۇسا ئەلەيھىسسالامغا نىكاھلاپ بېرىدىغانلىقىنى، شۇنىڭدەك ھىلىقى ياخشى ئايالنىڭ ئوچۇقلا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ئۆزىنى ئاتىشى بۇنىڭ ھەممىسى ھايالىق ۋە ئەخلاقلىق بولۇش پىرىنسىپىغا زىت كەلمەيدۇ، بەلكى بۇ، ئۇ ئايال كىشىنىڭ ۋە ئۇنىڭ ۋەلىسىنىڭ ئەقىل-پاراسەتلىك، دىنى ئېتىقادى كۈچلۈك ئىكەنلىكىنىڭ ئالامىتىدۇر.

"پىقھى ئېنىسكلوپېدىيىسى" ناملىق ئەسەردە (30/50): ئايال كىشىنىڭ ئېسىل، ئىلىملىك، پەزىلەتلىك، ياخشى كىشىگە توي قىلىشنى تەلەپ قىلىشى، ئۆزىنىڭ بۇ ئىشقا رىغبەتلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشى دۇرۇس بولىدۇ، بۇ ئىشتا ئايال ئەيىبلەنمەيدۇ، بەلكى بۇ ئۇ ئايالنىڭ پەزىلىتىنى بىلدۈرىدۇ. سابىت ئەلبۇنانى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: مەن ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ يېنىدا ئولتۇراتتىم، ئۇنىڭ يېنىدا قىزىمۇ بار ئىدى، ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: **بىر ئايال پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كېلىپ: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! مېنى نىكاھلىرىغا ئالاملا؟ دېدى، دەۋاتاتتى، ئەنەس رەزىيەللاھۇنىڭ قىزى بۇ سۆزنى ئاڭلاپ: ئۇيات، ئۇيات، نېمانداق ھاياسىز ئايال ئۇ؟ دېۋىدى، ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ قىزىغا قاراپ: ئۇ ئايال سەندىن ياخشىكەن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ نىكاھىدا بولۇشقا رىغبەتلىنىپ ئۆزى تەلەپ قويدى، دېدى.**[بۇخارى رىۋايىتى 4828].

ئۈچىنچى: بىز يۇقىرىدا بۇ ھەقتە كەلگەن دەلىللەرنى سۆزلەپ ئوتتۇق، ئاللاھ خالىسا بۇ ئىشتا سىزگە پايدىسى بولىدىغان ياخشى مەسلىھەتلەرنى بايان قىلىمىز:

1- سىز ئۇ يىگىتكە بىۋاسىتە ئۇچۇر-خەت يوللىماڭ، مۇمكىن بولسا ئۇ يىگىت بىلمەيدىغان مەلۇم بىر كىشىگە تەۋە بولمىغان باشقا بىر نومۇردا ئۇچۇر يوللاڭ، بۇنداق قىلىش سىزنىڭ ئۇ يىگىت بىلەن ئالاقە قىلىشىڭىزنى ئاسانلاشتۇرىدۇ، بۇ ئارقىلىق ئۇ يىگىتنىڭ سىز بىلەن توي قىلىش رىغبىتى بولسا سىزگە ئۇچۇر يوللايدۇ، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئۇچۇر ئىككى تەرەپكە تونۇشلۇق بولغان بىر ئادەم ئارقىلىق يوللانغان بولىدۇ، بىزنىڭ قارىشىمىزدا بۇنداق قىلىش ئۇ يىگىتكە بىۋاسىتە ئۇچۇر يوللىغاندىن ياخشى بولىدۇ. چۈنكى بەزى ۋاقىتتا ئىش سىز ئويلىغاندەك ئاسان بولمايدۇ، ئىككىڭلارغا قىيىنچىلىق پەيدا بولۇشقا سەۋەپ بولىدۇ، بەلكى ئىنسان ئۆزىنىڭ دىندارلىق ۋە تەقۋادارلىقىنى دائىم داۋاملاشتۇرۇش دەپ كاپالەت بېرەلمەيدۇ، بەزى ۋاقىتتا سىزنى بۇ ئىشىڭىز سەۋەبىدىن ئەيىبلىشى مۇمكىن، شۇنىڭ ئۈچۈن ئالىملار تەرگە(ياخشى-سالھ ئەر) بولۇشنى شەرت قىلدى، سالھ بولۇش دېگەن پەقەت ئىلىملىك بولۇش ياكى قارى بولۇش دېگەنلىك ئەمەس بەلكى، سالھ بولۇش دېگەنلىك بىلىمگە ئەمەل قىلىش، قۇرئان كەرىم ئەخلاقى بىلەن ئەخلاقلىنىپ ياخشى ئەمەللەرنى داۋاملاشتۇرۇشتىن ئىبارەتتۇر.

2- سىز ئۇ يىگىتكە ئۇچۇر يوللىغاندا، قىسقا چۈشىنىشلىك قىلىپ، مەقسەتنىلا بايان قىلىڭ، ئەگەر ئۇنداق بولمىغاندا، بۇ ئىش سىزگە ياكى ئۇ يىگىتكە ياكى ھەر ئىككىڭلار ئۈچۈن پىنتە بولىدۇ.

3- ئىككىڭلارنىڭ ئارىسىدىكى ئىشقا باشقا بىر كىشىنى ئارىلاشتۇرماسلىق كېرەك، بۇنى سىزمۇ سوئالدا بايان قىلىپ ئۆتتىڭىز.

4- بەزى ۋاقىتتا يىگىتنىڭ ئەھۋالى توي قىلىشقا مۇناسىپ كەلمەسلىكى مۇمكىن ياكى باشقا بىر قىز بىلەن توي قىلىشنى پۈتۈشكەن بولۇپ، كۆپ ئاياللىق بولۇشنى خالىماسلىقى مۇمكىن، سىز ئۇ يىگىتتىن بۇ ئىشنى بىلگەن ۋاقىتىڭىزدا تەكرار ئۇچۇر يوللىماڭ، بۇ ۋاقىتتا ئۇچۇر يوللاشنى داۋاملاشتۇرىدىغان ھېچ سەۋەپ قالمىدى، سىزنىڭ ئۇنىڭ بىلەن توي قىلىش توغرىسىدىكى مەقسىتىڭىز ئوچۇق بولدى.

5- ئاللاھ تائالا سىزنىڭ ئۇ يىگىت بىلەن توي قىلىشىڭىزنى تەقدىر قىلمىغان بولسا، سىزنىڭ ئۇ يىگىت بىلەن ئالاقىلىشىپ

تۇرۇشىڭىز توغرا بولمايدۇ، بۇ ئىشنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى ئاللاھ تائالا خالىسا سىز ياخشى بىلىسىز. بۇ ئىش سىزنى ئاللاھ تائالاغا قىلىدىغان تائەت-ئىبادەتتىن، قۇرئان تىلاۋەت قىلىشتىن، ئىلىم تەلەپ قىلىشتىن مەشغۇل قىلىپ قويدۇ، بۇ ئىش ئاقىۋەتتە مەنئى قەلب كېسىلى قىلىپ، گۇناھ-مەسئەتكە مايىل قىلىدۇ.

6-ئۇچۇر ئەۋەتىشتىن ئىلگىرى ئىستىخار قىلىشىڭىزنى تەۋسىيە قىلىمىز ۋە يەنە سىز ئۇ يىگىتكە خەۋەر قىلىپ، ئۇچۇر ئەۋەتىپ بولغاندىن كىيىنكى نەسبىتىمىز بولسا: مۇسۇلمان ئۆزىنىڭ دۇنيا-ئاخىرەتلىك ئىشلىرىدا ياخشىلىقنىڭ قەيەردىن كېلىدىغانلىقىنى بىلمەيدۇ، ئۇ بىلىمىز ۋە ئاجىزدۇر، ئۆزىنىڭ ھەممىنى بىلگۈچى، ھەممىگە قادىر بولغان پەرۋەردىگار بىلەن ئۆزى ئۈچۈن ياخشى ھەمراھ ئاتا قىلىشنى، ياخشىلىق قەيەردە بولسا ئىشلىرىنى ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىشىنى، ھەر قانداق يامانلىقنى ئۆزىدىن يىراق قىلىشنى تەلەپ قىلىدۇ.

7-شۇنى بىلىشىڭىز كېرەككى، بەلكى باشقا بىرى ئۇ يىگىتتىن ياخشى بولۇشى مۇمكىن، ئەگەر سىز ئۇ يىگىتكە ئۆزىڭىزنىڭ توي قىلىش پىكرىڭىزنى خەۋەر قىلىشتا ئىسلام پىرىنسىپى بىلەن يول تۇتسىڭىز، ئىشلىرىڭىزنىڭ ياخشى بولۇشى ئۈچۈن ئاللاھ تائالاغا ئىستىخار قىلىشىڭىز، شۇنداق قىلىش توي قىلىش تەقدىر قىلىنمىغان بولسا، سىز ھەرگىزمۇ ئاللاھ تائالانىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىتسىزلەنمەڭ، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشنى ئۈزۈپ قويماڭ، سىزگە توي تەكلىپى قويدىغانلارغا: دىندار، ئەخلاقلىق بولۇش دېگەن شەرىئەتتىكى ئالدىنقى ئورۇندا قويۇڭ، ئائىلىڭىزدىكىلەرنىڭ بېسىمىغا سەۋىر قىلىڭ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا . إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾ تەرجىمىسى: **ئەلۋەتتە ھەر بىر مۇشكۈللۈك بىلەن بىر ئاسانلىق بار.** [سۈرە شەرىھ 5-6-ئايەتلەر].

سىزنىڭ مەھرەم بولىدىغان ئاكاڭىز ياكى تاغىڭىز ياكى سىزگە يېقىن تۇغقانلار بولسا بۇ ئىش توغرىلىق ئۇلاردىن ياردەم سوراڭ، خۇددى باشقا كىشىلەر ئۆزلىرىنىڭ قىزلىرى ۋە ھەدە-سىڭىللىرىنىڭ توي ئىشلىرىغا ئىگە بولغاندەك ئۇلارمۇ سىزنىڭ بۇ ئىشىڭىزغا ئىگە بولسۇن. ئۇنداق بولغاندا ئىش سىز ئۈچۈن ئاسان بولىدۇ، خەتەردىن يىراق بولىدۇ. ئاللاھ تائالا سىزنىڭ كۆڭلىڭىزنى خۇرسەن قىلسۇن. سىزنىڭ ئىشىڭىزنى قىلىدىغانلارغا ئاللاھ تائالادىن ئاسانلىق تىلەيمىز. بۇ ھەقتە تېخىمۇ كۆپ مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن **89709** نۇمۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىغا مۇراجىئەت قىلىنسىۇن.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.